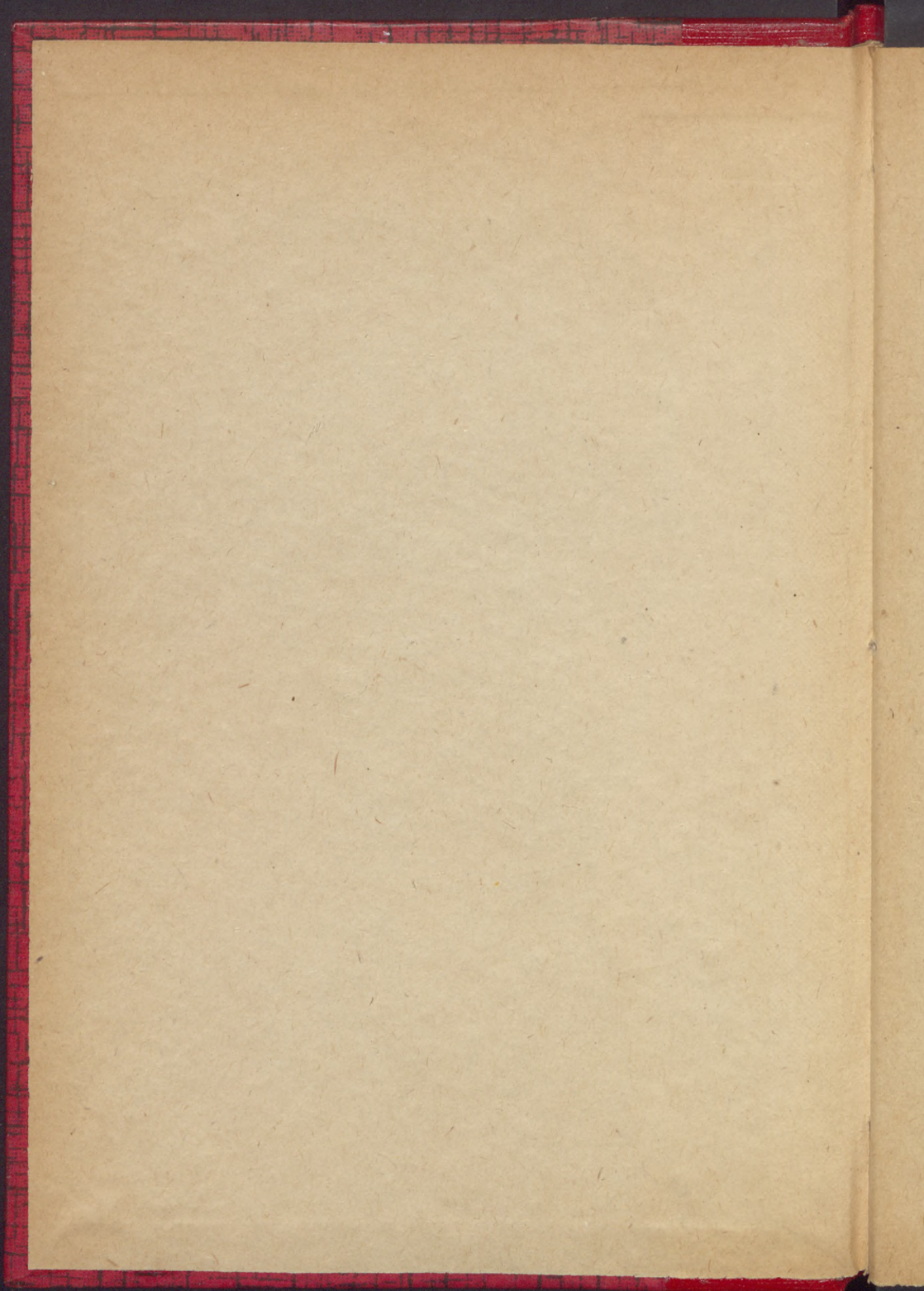
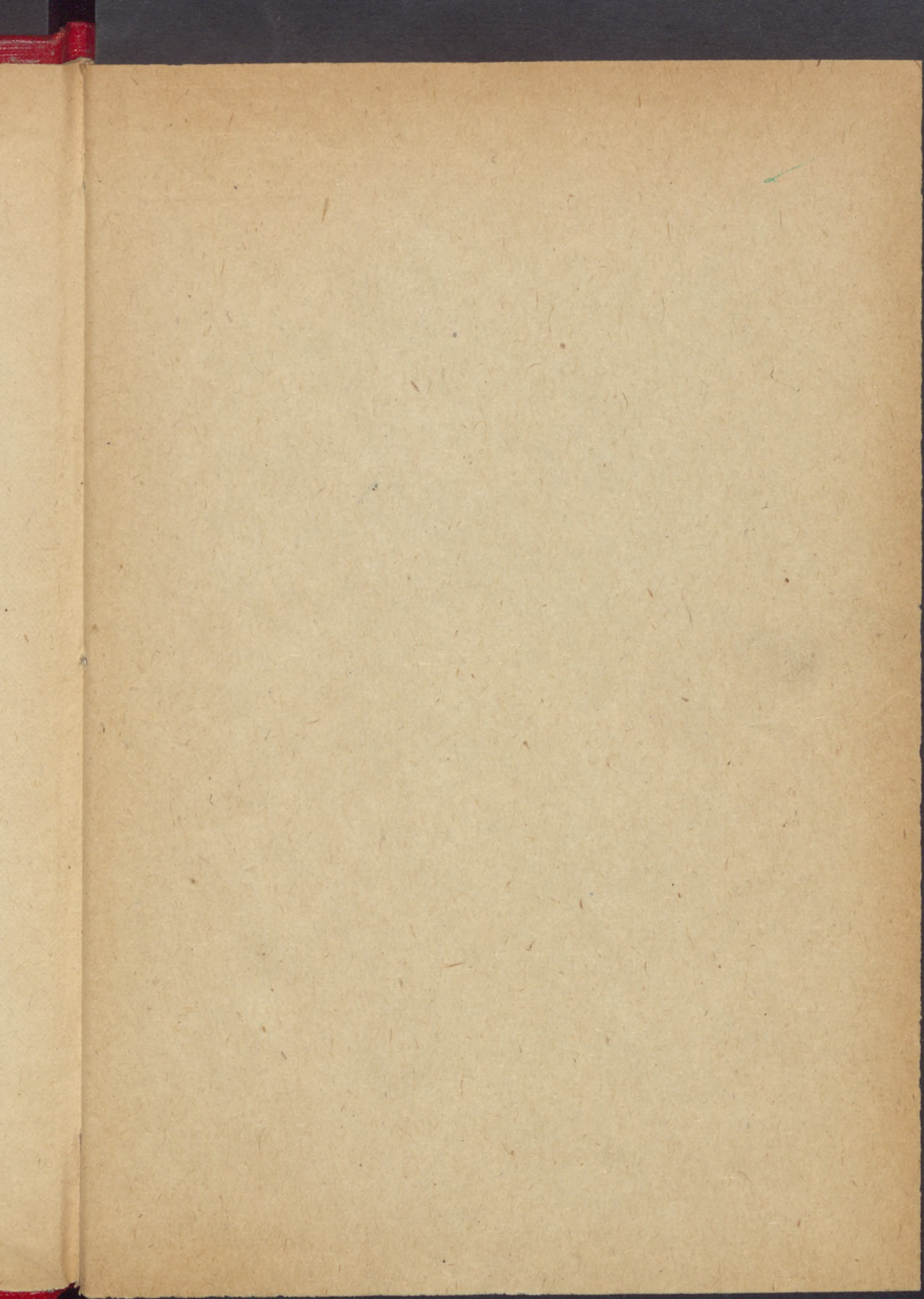
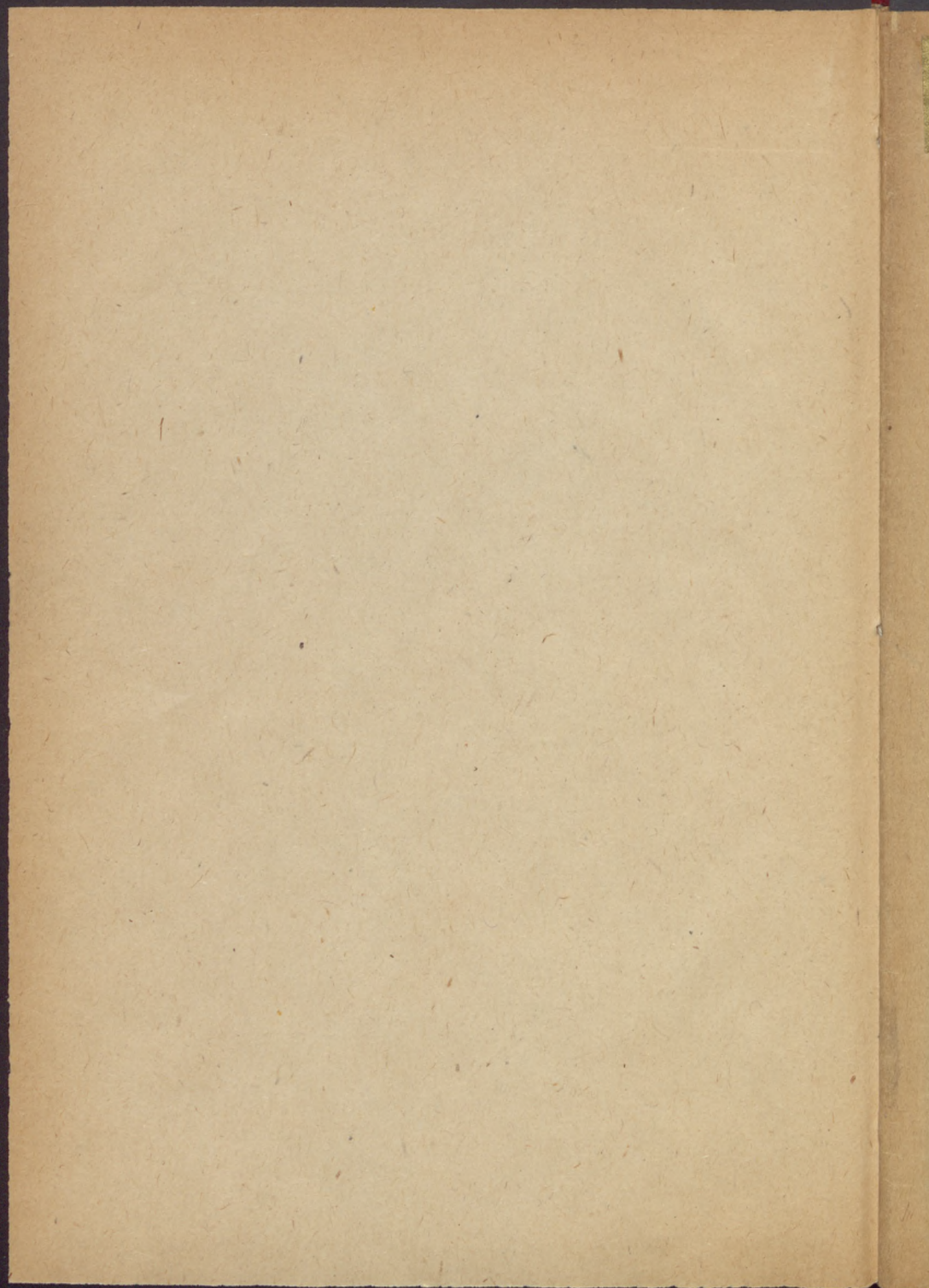

10.874

4 a

10.874

1087

SZOCIÁLDEMOKRATA FÜZETEK

4. szám

**KAPITALIZMUS
FASIZMUS
SZOCIALIZMUS**

WELTNER JAKAB

ÉS

BUCHINGER MANÓ

ORSZÁGGYÜLÉSI KÉPVISELŐK BESZÉDE

A KÖLTSÉGVETÉSI VITÁBAN

1933 MÁJUS 4-ÉN ÉS 5-ÉN

BUDAPEST, 1933

ÁRA 4 FILLÉR

10 874/4a

M. N. MUZEUMI KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Növédéknapló
1933 év 546 sz.

Kiadó: ESZTERGALYOS JÁNOS.
Világosság Rt. Budapest. — Műszaki igazgató: Deutsch D.

Weltner Jakab beszéde

a képviselőház 1933 május 4-i ülésén

Tisztelt Képviselőház! A japán kertészeti művészettel tud alkotni miniatűr kertcskéket; fákat törpévé növeszt, bizonyos gátításokkal lehetővé teszi, hogy ne nőjenek meg. Voltak államok, ahol a varieték részére szintén mesterségesen termeltek törpéket. A magyar állam pont az ellenkezőjét csinálta ennek a törpévé való lefokozásnak.

A magyar állam egy óriást hizlalt, egy óriást természet, amely megzabálta, megemésztette a nemzet teljes életerejét.

A költségvetést hizlalta oly módon, hogy az egész magyar gazdasági életet elsorvasztotta. Ha alapul vesszük az 1926—27. esztendői költségvetést, amely már bizonyos fokon megmutatta azokat a lehetőségeket, amelyek Magyarországon a gazdasági életet vezethetik, azt látjuk, hogy a költségvetés 672 millió pengőben volt megállapítva. Öt esztendő alatt ezt a költségvetést felhizlalták, felduzzasztották 982 millió pengőre s ez alatt az öt esztendő alatt költségvetésen kívül elköltöttek 500 millió pengőt.

Azt kérdelem én: mi tette jogosulttá azt az óriási optimizmust, amelyről annyit beszélnek?! Mi tette jogosulttá azt az optimizmust, hogy mi ilyen költségvetéssel tudunk dolgozni akkor, amikor *a nemzeti jövedelem 35 százalékkal csökkent?* Az egyik oldalon tehát a nemzeti jövedelem folytonos és állandó csökkenése, a másik oldalon a költségvetés állandó emelése. Most aztán, ami előrelátható volt, amikor a bajok megmutatkoznak, akkor a japán kertészettel fordított arányban az óriást akarják megcsonkítani, az óriást akarják beleszorítani olyan edénybe, amelybe nem lehet beleszorítani: fűrnak, faragnak állandóan a költségvetésen, hogy soványabb legyen és

mindenütt azokba az akadályokba ütköznek, amelyeket saját maguk állítottak föl.

Mi tette indokolttá ebben a kis országban az adminisztrációnak olyan értelmű felduzzasztását, amit mi láttunk, mi tette indokolttá a luxuskiadások tömegét? Itt nem gondolok az iskolák építésére és az ellenzék oldaláról senki sem gondol arra, hogy miért költöttek kultúrára, hanem arra, hogy miért költöttek olyan intézményekre, amelyek fölöslegesek voltak, miért vállaltak fölösleges módon szavatosságot száz- és százmilliókkal, miért támogattak olyan életképtelen vállalatokat, amelyeknek életképességében nem kellett volna bízni?

Igaza van Sztranyavszky Sándor képviselő úrnak, hogy Magyarország nem édenkert. Minden egyébnak lehet nevezni, csak édenkertnek nem.

**Nem édenkert, hanem a nyomorúság és a siralom völgye
ez az ország.**

(*Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.*) Eckhardt képviselő úr tegnap beszélt a magyar földről és a magyar parasztok helyzetéről és azt mondotta, hogy *a magyar föld népe rosszábul él, mint az istállóbeli jószág.* Amikor ilyen kemény kijelentést lehet tenni, amikor ezt a kijelentést nem lehet megcáfolni, akkor igazán nem lehet édenkertről beszélni. Nem, ez az ország nem édenkert és semmiféle optimizmus nem jogsult.

Hiába beszélnek itt megnyugvásról, hiába beszélnek arról, hogy ebben az országban a lehetőséghez mérten mindenről gondoskodtak, ez olyan politika, amelyet sikerrel képviselni nem lehet. Nézzék meg a statisztika számait, amelyek beszélnek, a halálozás, az elveszületés arányát, *nézzék meg a fogyasztás ijesztő és borzalmas lecsökkenését (Úgy van! Úgy van a szélsőbaloldalon),* nézzék meg a magyar nép életnívójának állandó összezsugorodását. Mit jelent ez? Az egész nemzet, az egész faj degenerálódását. (Farkas István: A magyar nép pusztulását!) A magyar nap érlelő ereje és a magyar föld termékenysége nem nyilvánul meg az elosztásban. Az ország lakosságának óriási többsége a legnagyobb ínségben, a legnagyobb nyomorúságban él (*Úgy van! a szélsőbaloldalon*) és úton van ahhoz, hogy teljesen degenerálódjék. A jövő nemzedék fogja megsínyleni azt a politikát, amelyet itt képviselnek, a jövő megmedekéknél fogják látni, hogy milyen bűnököt követtek el az országgal szemben.

Papirosadatok vannak a költségvetésben, papirosszámókkal dolgoznak évek óta. Az állami politika állandóan ez: emelni az adókat, hogy a deficitet megszüntessék és nem vették észre, nem veszik észre, hogy minden emelés oda vezet, hogy a fogyasztás csökken le,

**minden emelés oda vezet, hogy az állami jövedelmek
nem szaporodnak, hanem ellenkezőleg, esnek; az élet
megdrágul, az életnívó lezüllik, az állami deficit pedig
nem szűnik meg.**

Hogyan akarnak állami jövedelmeket, amikor nincs fogyasztó? Hogyan akarják, hogy a forgalmi adó, az illetékek és minden, ami ebben az országban adónak számít, növekedjék, *amikor a fogyasztót tönkreteszik?* Hogyan akarnak több adóbevételt, amikor pengős napszámokat fizetnek a parasztnak, hogyan akarnak adójövedelmet, amikor a legjobban szakképzett munkásoknak is hetenkint 25—30 pengő a jövedelmük és ebből azok havonta 40 pengőt fizetnek el lakbérre? Hogyan akarják ezt az államot fönntartani, amikor az egész országban mindenütt állandóan csak azt látjuk, hogy az elhelyezkedés lehetetlen és a lezülles folyamata feltartóztathatatlan.

Azt mondja Sztranyavszky Sándor képviselő úr, és való-

színiüleg az ellenzéki pártokra célt, hogy: „a kormánnyal szemben les-állást vettek föl, hogy mikor vethetik ki hálójukat a zavaros vizekre, a nyugtalanságot és az elégedetlenséget igyekeznek szítani.“ Kik azok, akik a nyugtalanságot és az elégedetlenséget szítják? *Ha itt ok volna a nyugalomra, ha itt olyan állapotok volnának, hogy félig-meddig biztosítva volna az emberek megélhetése, nincs olyan agitátor, aki egy megelégedett embert izgalomra tudna szítani.*

A helyzet, az adottság az, amely lehetővé teszi az elégedetlenséget, amelyet szítani nem is lehet, mert hiszen erre nincs is lehetőség, mivel minden közszabadság az ebek harmincadjára került ebben az országban

(*Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon*); nem lehet itt szítani, meg sem lehet mozdulni ebben az országban, mindent elnyomtak „a szabadság eme klasszikus hazájában“. S az, hogy a csendőrök és szuronyok ereje csendet és nyugalmat varázsolt ebben az országban, ne keltse a kormányban az optimizmusnak azt a látszatát, hogy az emberek elégedettek. (*Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.* — *Farkas István*: Ehenhálnak már az emberek!). Az emberek nem elégedettek, hanem a fegyverek erejével csöndesekké varázsoltattak. Ezt tudnia kellene mindenkinek s aki ismeri a nyomortanyákat, az tudja, hogy száz- meg százezer munkanélkülinek ebben az országban egyetlen fillér támogatás nélkül kell végigélnie az életét.

Az ilyen állapotok mellett azután idejön Wolff Károly úr és arról beszél, hogy mit kellene csinálni ebben az országban. Helyet követel a fiatalságnak, helyet követel a munkanélkülieknek, helyet követel ebben az országban mindazoknak, akik nem tudnak megélni. *Hát még komédiának is rossz az ilyen kijelentés.* Tizenhárom esztendeje a keresztény nemzeti kurzus van uralmon; kinek volt ebben az országban hatalma ahhoz, hogy intézkedhessék? Az első időkben a terror és a megfélemlítés eszközével, a német psziché módszereivel — erről nagyon sokat beszélt Wolff Károly képviselő úr — teremtettek ebben az országban is rendet. Azt a pszichét, amely most Németországban megnyilvánul, megismertük Magyarországon is és Wolff Károly haszonélvezője volt ennek a pszichének. (*Úgy van! a szélsőbaloldalon.*)

Wolff Károly, aki egy egészen tizedrangú politikai szereplője volt a magyarországi politikai életnek,

ezeknek a zavaros vizeknek habjain jutott előre. (*Úgy van! a szélsőbaloldalon*) s csak így volt lehetséges, hogy egy ilyen kaliberű ember ma ebben az országban ilyen szerepet játszasson és ilyen módon aposztrofálhassa az ellenfeleit.

T. Képviselőház! A szociáldemokrácia magánügynek tartja a vallást, mert akinek a meggyőződése az, hogy vallásos legyen, az lehet, az is helyet talál a mi pártunkban. Ellenben kétféle egyházat ismerek. Az egyik harcos egyház, amely

világuralomra tör s nem ígér mást az embereknek, mint mennybéli boldogságot s a lélek tisztaságát; ezzel a harcossal egyházzal szemben mindenkinek állást kell foglalnia. De ei tudnék képzelni olyan harcossal egyházat, amelyet támogatni lehetne, ha ez az egyház visszatérne az eredeti szerepéhez. (*Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon. — Egy hang a szélsőbaloldalon: A krisztusi szocializmushoz!*), ha ez az egyház harcot hirdetne a szegények és az elnyomottak mellett. (*Petró Kálmán: Ön nem ért a katolikus egyházhoz!*) Arra engem ne tanítson ki, hogy mihez értek, mihez nem. Én tudom, hogy a keresztény vallás a szeretetnek, az erkölcsnek és a békének a vallása (*Úgy van! a szélsőbaloldalon*), tehát ne mondja, hogy nem értek hozzá. Ne gondolja azt, hogy nem foglalkoztam vele, nagyon jól ismerem és azt mondom, hogy... (*Hunyadi Ferenc gróf: Saját lelkületén át félremagyarázza.*) Nem magyarázom én félre. Az öskereszténység... (*Malasits Géza közbeszól. — Zaj a baloldalon. — Hunyadi Ferenc gróf: Tessék elolvasni a pápai enciklikákat!*) T. Képviselőház! Azt mondom, ha az egyház odaáll a szegények és elnyomottak mellé (*Farkasfalvi Farkas Géza: Azt csinálja! — Úgy van! Úgy van! a baloldalon és a középén. — Meskó Zoltán: A római pápa mást sem csinál, csak ezt.*)

Ha az egyház odaáll a szegények és elnyomottak mellé és nemcsak a vallás vigaszát adja, hanem kenyeret és szabadságot akar az elnyomottaknak, akkor ez az egyház óriási erkölcsi erővel léphet fel; de amíg az egyházat ott találjuk szemben minden szabad gondolattal... (*Zajos felkiáltások a baloldalon és a középén: Hol? Hol? — Malasits Géza: Wolff a legjobb példája! — Ellentmondások balfelől*) és olyan eszmék hirdetésében, aminőket Wolff Károly a keresztény és nemzeti egyház nevében hirdet (*Petró Kálmán: Wolff Károly nem az egyház! — Egy hang a balközépén: A párt nem az egyház! — Meskó Zoltán: Wolff Károly nem az egyház nevében beszélt! — Malasits Géza: Ne tagadják meg Wolffot! — Meskó Zoltán: Nem tagadjuk meg! — Zaj. — Elnök csenget*), addig nem szabad fellépnie azzal, hogy ő a szegényeket és elnyomottakat akarja megváltani. (*Petró Kálmán: Elég volt.*)

A német pszichéről beszélt Wolff Károly.

Mi az a német psziché, amely neki annyira tetszik? Azok a máglyák, amelyeket az emberiség legnagyobb íróinak műveiből fognak alkotni? A gyilkosságok, vagy az a terror, amelynek menekültjei mindenütt elhelyezkednek az egész világon?

Az a psziché, amely elüldözi nemcsak az úgynevezett zsidó vallású tudósokat és tanárokat Einsteintól kezdve, hanem megtámadja a keresztény centrumot is, amely papok ellen is föllép, ha útjában vannak? Ez a psziché tetszik Wolff Károly úrnak? Az a psziché, amely teljesen azokkal a módszerekkel dolgozik, amelyeket Wolff Károly annyira elítél és amelyek

ellen hadakozik. Wolff Károly utálja a bolsevista módszereket és íme, amikor a német psziché alkalmazza ezeket a bolsevista módszereket, akkor Wolff Károly rajong, mert kapitalista állam kapitalista képviselői foglalnak el munkásházákat, munkástalpokát, munkásbankokat, mások magántulajdonát.

Abba nem megyünk bele, hogy csak akkor veszélyes az ilyen kilengés, ha munkások alkalmazzák a kapitalisták ellen. Az úgynevezett államfenntartó pszichének joga van rabolni, gyilkolni, a törvénytet fölrúgni, bírakat kidobni? Ebbe a cserébe nem megyünk bele, t. Képviselőház! (Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Innét, erről a helyről kell megállapítani: igenis, a magyarországi szociáldemokrata párt a legnagyobb szeretettel és szolidaritással emlékezik meg az üldözött német munkásságról és a német szociáldemokratákról.

Úgy van! Úgy van! — Taps a szélsőbaloldalon. — Meskó Zoltán: A mexikói és a spanyolországi vallásüldözések ellen szavuk sem volt!

A magyar ifjúság, a magyar munkásság és a magyar élet problémái, egész Magyarország problémája szorosan összefügg azzal a gazdasági és politikai rendszerrel, amely ma az életet Magyarországon irányítja. Amíg ez az adottság van, amíg ez a gazdasági és politikai rendszer van, addig sem az ifjúság, sem a munkásság problémáit megoldani nem lehet. (Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Eckhardt Tibor képviselő úr és többen az egységespárti oldalon és ezen az oldalon is elismerték azt, hogy a kapitalizmusnak óriási bűnei vannak. Óriási, rengeteg, szédületes bűnei vannak, de nemcsak azok, amelyeket itt elmondanak, hanem sokkal nagyobb bűnei. A kapitalizmus csak öncélú lehet és a kapitalizmus túlnőtt azokon a kereteken, hogy a gazdasági rendszer irányítója lehessen. (Úgy van! Úgy van a szélsőbaloldalon.) Majd beszéltek némely dologról, amely nemcsak Magyarországnak visszássága — hiszen ez a világválság —, hanem visszássága az egész világ kapitalista rendszerének.

Azt mondta Eckhardt Tibor képviselő úr (Olvassa): „Ha azonban a tőke teljesíti szociális kötelességét, akkor a marxizmusnak nem lesz létjogosultsága.“ Csakhogy a hiba ott van, hogy a tőke nem teljesítheti szociális kötelességeit (Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon), mert nem létezik olyan tőke, amely nem öncélú, nem létezik olyan tőke, amely emberszerető. A tőke mindig kizsákmányoló, fosztogató tőke (Úgy van! Úgy van a szélsőbaloldalon), nem is lehet más. A tőke természetében van az, hogy nem bír megváltozni és arra van alapozva, hogy az emberek óriási tömegeit kizsákmányolja.

Minden érték alapja a munkaerő. Lehet valakinek a Francia Bank egész aranykészlete a birtokában, ott halhat éhen az aranykészlete mellett, ha nem dolgoznak részére (Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon); hiába vannak az illetőnek mil-

liárdjai, aranytömbjei, csak annyija lesz, amit ő maga össze tud kaparni. Ezek az aranytömbök akkor lesznek kifosztó jellegűek, amikor átalakulnak tőkévé, hogy mások munkájából hízzanak és mások munkájából éljenek. *(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)*

T. Ház! Sokan akkor, amikor ezeket a világjelenségeket nézik, azt hiszik, hogy a fasizmus, a Heimwehr, a nemzeti szocializmus Németországban olyan áramlatok, amelyek úgy önmaguktól keletkeztek, eszmék, amelyek egyszerre csak itt vannak a porondon. Meg kell érteni, t. Ház, hogy

a világtörténelem egyik legnagyobb forradalmi átalakulását éljük

(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon), mert a kapitalizmus túlnőtt azokon a kereteken, amelyek bizonyos ideig lehetővé tették a létjogosultságát, ma azonban már nem tudja teljesíteni ezt a hivatását s sem az elosztásnak, sem a termelésnek ez a módszere nem tudja kielégíteni az emberiség nagy többségét.

Nagyon soknak kellett történnie a világon, a demokrácia bizonyos országokban való hanyatlása idejének kellett bekövetkeznie, hogy arról lehetett légyen beszélni, hogy mi, Magyarország, a jog klasszikus hazája vagyunk. Hogyan lehet klasszikus jogállamról beszélni egy olyan államban, ahol nincs meg az általános, egyenlő és titkos választójog? *(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)* Minden jog alapja a becsületes választójog, minden jog alapja, hogy a parlament minden külső zavar nélkül, minden közbeavatkozás nélkül a nép igazi akaratának érvényesülésével alkottassék meg. Ki meri mondani azt, hogy a magyar parlament így jött létre. Miért? Mert az ajánlások rendszere becsületlen. Miért? Mert nyíltan választami nem lehet. Mert előfordult emellett a választójog mellett az, hogy 1929-ben Kiskúnkondoroson a választók alázatos kérvényt írtak Bethlen miniszterelnökhöz, hogy engedje meg, hogy ne a hivatalos kormánypárti jelöltre szavazzanak, hanem a másik kormánypártira, aki nem hivatalos. *(Derűtség és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nagyszerű!)*

Amikor ilyen a választójog, akkor nem lehet azt mondani, hogy mi a jog klasszikus hazája vagyunk, mert hiányzik az alap. Az alap a parlament, az pedig nem olyan eszközökkel jött létre, hogy a nép egyetemes akaratát képviselje s miután nem így jött létre, tehát minden erkölcsi alap hiányzik arra, hogy ezt az országot a jog klasszikus országának kiáltás ki. Az ajánlási rendszer becsületlensége, a közigazgatási hatóságok erőszaka, amiről itt kététekre valót beszéltek már, nem teszi lehetővé azt, hogy itt jogállamról beszélhessenek, mert amilyen a választójog, olyan a parlament. Ha a nyílt választójog segítségével azok az osztályok kerülnek be a parlamentbe, amelyeknek osztályérdekei ellenkeznek a nép igazi érdekeivel, akkor ez a parlament *csak osztálytörvényeket tud hozni.* Ebben

a parlamentben lehetséges azután az, hogy 30 igazgatósági tag-sággal, mindenféle mellékállásokkal, álláshalmazással, mind-azzal, amiről itt beszéltek már, vannak képviselők, akik egysz- tenciájukban függnék a kormánytól és természetesen hú kor- mánytamogatók. Ez az egyik.

Amilyen viszont a parlament, olyan a politikai hatalom.

A politikai hatalom instrumentuma a parlament, az kölesönzi a végrehajtó hatalomnak a szuronyok erejét, amellyel ebben az országban ilyen kitűnő konszolidá- ciós nyugalmat tudnak megteremteni.

(*Farkas István: Ez az! A esendőrszuronyokra épített konszoli- dáció! — Zaj a szélsőbaloldalon.*) A közszabadságok dolga is furesa helyzetben van a jogok klasszikus hazájában. A jogok- hoz hozzátartozik mindenekelőtt, hogy egyesülni és gyülekezni lehessen. *Ma tiltott a népgyűlés. Kivételes esetekben és kivé- teles alkalmakkor lehet engedélyt kapni arra, hogy népgyű- lést lehessen tartani.* Természetes, hogy itt még beszámoló- beszédeket sem lehet tartani, illetőleg azokat is csak enge- déllyel lehet tartani. Még a választók elé sem engedik a képviselőket.

Nagyon sokat lehetne azután beszélni a sajtószabadságról, mert látszólag nincs cenzúra, de minden lap fölött ott függ a betiltás pallosa. Ez szabja meg, hogy ma komoly, kemény kritikát ebben az országban nem lehet írni, mert jön a figyel- meztetés, hogy tessék vigyázni és elsősorban azoknak a lapok- nak, amelyek kolportázshoz vannak kötve, életédekük, hogy ne kerüljenek a kormányzati rendszerrel ellentétbe. De ez egyenlően sujt minden lapot. Nincs tehát gyülekezési és egye- sülési szabadság, nincs sajtószabadság és nincs esküdtzéki bíraskodás ebben az országban. (*Gáspárdy Elemér: Irjanak igazat!*) Irjanak igazat? Ha az igazat megírják, akkor lecsuk- ják az embert. Itt nem lehet igazat írni. (*Buchinger Manó: Itt az a baj!*) Hiszen ha az igazat meg lehetne írni, akkor ez a t. konszolidáció nem nagyon jól érezné magát. (*Egy hang jobbfelől: Még lehet az igazat írni! — Zaj.*) Az egész élete, az államélet egész szociális berendezkedése attól függ, hogy mi- lyen a választói jog és milyen a parlament. Természetes, hogy itt több helyen — nem akarok a részletekre kitérni — arról beszélnek, hogy nagyok a szociális terhek. A legnagyobb német szociálpolitikusok egyike, dr. Kauffmann titkos taná- csos, aki a szociálpolitikai intézmény vezetője volt, a béke- időben arról beszélt, hogy *Németország ipara azért lett erős és hatalmas, a német állam azért lett olyan erős, mert elől járt a szociálpolitikai intézmények létesítésében* (*Földiáltások a szélsőbaloldalon: Úgy is volt! — Egy hang jobbfelől: Most is úgy van!*), mert gondoskodott a munkásságról munkanélküli- ség, öregség, betegség és baleset esetére.

Nemcsak a tőzsde az, amely játékkal az emberek ezreit és tízezreit teszi tönkre egysz-tenciájukban. Miféle termelési rend-

szer és miféle termelési mód az, amely a javak óriási tömegét megsemmisíti? Mozikban mutogatják, hogy a kávéhegyek tetejéről a kávé a tengerbe dobják; hogy megsemmisítik a gyapotot; hogy elégetik az el nem adott búzát, hogy nem művelik meg a farmokat. *Az egyik oldalon tehát sok az étel, a másik oldalon pedig ott állnak az éhes milliók és nem tudnak odajutni ahhoz a gabonához, azokhoz a termékekhez, amelyeket a kapitalizmus kitermelt. (Úgy van! a szélsőbaloldalon.)* Rendszer ez? Lehetőség ez? Lehet ezt észszerűnek és okszerűnek mondani?

Elherdálnak még valamit, ami sokkal fontosabb: a munkaerőt. Itt áll rendelkezésre a munkaerő, amelyet fel kellene használni. Miféle társadalom az, amely azt mondja: nekem nincs szükségem értékekre, nem adok módot új értékek alkotására. Ma 35 millió munkanélküli ipari munkás van a világon. Van mindenkinek rendes, tiszta lakása? Van mindenkinek lehetősége, hogy élhessen? Nincs.

És itt áll 35 millió ember, akik lakásokat tudnának építeni, akik munkát tudnának vállalni, akik szívesen dolgoznának és paradicsommá alkothatnák ezt a világot.

De a kapitalizmus azt mondja a maga eszeveszett rendszerével: *Nincs szükségem munkásra, nincs szükségem munkaerőre.*

Elherdálják a munkás értékalkotó munkaerejét, épügy mint a búzát, a kávé és a gyapotot. *(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)* Mi azt mondjuk, hogy ez nem rendszer. A kapitalista társadalom gazdasági és politikai bölesei évről évre konferenciákat tartanak, évről évre ugyanazzal a negatív eredménnyel. Itt is arról beszélgetnek egypárti képviselő-társaim, hogy talán hoz majd valamit a gazdasági konferencia. Itt van a legnagyobb válsággal küszködő világ. Az emberek százmilliói éheznek és akkor fohászkodnunk kell, hogy hoz majd valamit ez a gazdasági konferencia. *A teljes meddőségnek, a teljes tehetetlenségnek csodálatos beismerése ez.*

El kell pusztulnia annak a rendszernek, amely akkor, amikor van elég ennivaló, nem tud betömni minden éhes száját.

(Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Azt mondják: vissza a primitív élethez! Villany helyett fagyűgyertyát, akkor sokkal jobb lesz az emberiség helyzete. Gőzmozdony, villany helyett fuvarozzunk megint, vissza a falu sötétségébe, primitívtségébe, a kultúrátlanságba, mert csak akkor boldog az emberiség, ha visszatér ezekre az alapokra. Nem igaz. A kultúra, a fejlődés sohasem arra való, hogy visszafordítsuk, *hanem arra, hogy mindenki részére alkalmazzuk*, hogy áldásait mindenki egyenlően élvezhesse. Erre való. Ha az emberi civilizáció csak oda jutna el, hogy mindent meg kell semmisíteni, ami érték ebben a világrendben, akkor igazán kétségbe kellene esnünk. *Szerencsére ez nem így van.*

Sokan vannak mások, akik azt mondják, hogy csak egy háború segíthet. Azt az örjöngést hirdetik, hogy a gazdasági válságból csak egy világháború vezethet ki. *(Büchler József: Az iskolákban most is azt mondják!)* A látszat arra mutat, hogy tényleg erre készülődnek, mert míg a termelő munka pihen, míg a gyárak üresen állanak, míg ekét, mezőgazdasági gépeket, szükségleti cikkeket nem gyártanak, addig a hadiüzemek gőzerővel dolgoznak, felváltó-rendszer alapján gyártják a gyilkoló szerszámokat, gyártják arra, hogy esetleg egy új háborúval vezessék le ezt a gazdasági eszeveszettséget.

Egészen helyesen állapították meg, hogy a nemzeti szocializmus Németországban, a Heimwehr Ausztriában csak kifejezéseit annak a tehetetlenségnek, amely a kapitalista rendszert jellemzi. Ezek a csődbe jutott kapitalista rendszer megmentésére irányuló kísérletek, semmi egyebek. (Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Ellenben a szuronyok erejével, kilengésekkel, mindenféle tébollyal gazdasági rendszereket megmenteni és a gazdasági eszeveszettséget megszüntetni nem lehet.

Eppen ezért még csak a dolgok egy részletét említem.

Ez a kapitalizmus, amely ma 35 millió munkamékkülit termelt ki, találta ki azokat a rendszereket, amelyek a termelés termelékenységét fokozzák. Ezek találták ki a futószalagot, ezek találták ki a Taylor-rendszert, ezek találták ki a Bedeaux-rendszert *(Úgy van! a szélsőbaloldalon)*, ezek találták ki mindazt, ami a dolgozó munkásokból még jobban kiszívja az élet-erőt, hogy fokozatosan többet tudjanak termelni. *(Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)*

Nálunk még mindig erénynek tartják, hogy nincs munkanélküliség, holott szégyelni kellene magunkat, mert talán lehetséges, hogy az állami büdzsé szempontjából kifizető dolog, hogy nincs munkanélküliség, de tessék elképzelni a munkanélküliek tízezreit, akik egyetlen fillért sem kapnak.

Van joga a parlamentnek, van joga a társadalomnak, hogy éhhálálra ítélje azokat, akik önhibájukon kívül munka nélkül vannak?

Micsoda társadalom az, amely azt mondja annak a munkásnak *(Farkas István: Milyen szép keresztényi szeretet!)*, aki jelentkezik, hogy dolgozni akar: *eredj a fenébe, nincs szükségem a munkádra, nem tudlak használni, és nem ad neki segílyt sem.* Mit csináljon ez a munkás, hová menjen? Tudják, hogy milyen mélységek vannak ennek a nyomorúságnak, tudják, hogy milyen tragédiák játszódnak le a budapesti nyomortanyák és tömegszállások életében? Tudják: mert ez megnyilvánul az öngyilkosságok ijesztő számában és megnyilvánul abban a lelatnyulásban, amelyben ma már nemcsak az ipari proletariátus szenved, hanem igen nagy mértékben a szellemi munkások is, akik szintén hiába esdekelnek kenyérért. *(Farkas István:*

Proletarizálódtak!) Ennek a parlamenti összetételnek következménye az, hogy a költségvetés lefaragása elsősorban a szociális és kulturális terheket érinti; ennek az összetételnek eredménye az, hogy a közbiztonsági és hadügyi költségek óriási összeget emésztenek föl a büdzséből.

Az antiszociális adók is jelzik ennek a parlamentnek karakterét. Az egyenes adókból összesen 247 millió pengő folyt be, a fogyasztási adókból pedig 400 millió pengő. Ebből már le van számítva a dohányjüvedék kiadása, tehát 400 millió pengő megterhelés, az állami költségvetésnek több mint 50%-a a fogyasztási adókból és illetekekből folyik be.

Berki képviselőtársam megemlítette, hogy mintegy 800.000 földműves jutott birtokhoz. Ezek a birtokosok nagyon szépen állnak földjükkal! A kisgazdapárt részéről hoztak némi adatot arra, hogy ezek a birtokok milyen módon vannak megterhelve. E birtokosok közül nagyon sokan, talán többségük örülne, *ha meg tudna szabadulni birtokától*. Nem volt ebben az országban becsületes birtokpolitika. A jó időkben, amikor még megvoltak rá a lehetőségek, amikor bőven jutottak a százmilliók, akkor kellett volna megcsinálni a birtokmegosztást olyan módon, hogy el is lássák azokat a parasztokat a termelés eszközeivel. Ezt elmulasztották. Ehelyett jöttek a végzetes adóemelések. Ez volt a politikai bölcsesség alfája és omegája: folyton emelni a munkások adóját, a tisztviselők adóját és azután csökkenteni a közalkalmazottak fizetését. Ez a végzetes politika tette lehetetlenné a fogyasztást, tette mindig kisebbé a fogyasztók táborát és ezáltal összezsugorította az állami költségvetés bevételeit *is és lehetetlenné tett ebben az országban minden gazdasági életet és minden fejlődést*.

Arról is beszélt itt Wolff Károly, hogy hittel, lelkesedéssel harcol azokért az eszmékért, amelyeket a keresztény nemzeti egység táborra maga elé kítűzött. Nos, én azt mondom: mindenkinek joga van ahhoz, hogy hittel, szeretettel, lelkesedéssel harcoljon azokért az eszmékért, amelyeket jóknak és követendőeknek tart. De én is bejelentem: *minket nem tántorít el az, hogy ma Európában úgynevezett marxizmus-ölő szellem van, hogy Hitlerék dicsőségesen hirdetik, hogy ott fekszik a marxizmus a porondon*.

Nevetséges ábrándok! A marxizmust nem lehet megölni, mert a marxizmus tudományos rendszer és az igazságnak rendszere, a társadalom új gazdasági alapjait lerakó rendszer. Én minden Heimwehr- és minden náci-győzelem ellenére azt mondom, hogy sem a szocializmust, sem a marxizmust nem tudták lehengereelni.

Miért? Egyszerű okokból: emberi, kulturális, civilizációs szempontokból. Az emberiségnek és az emberiség életének mi lehet az értelme? Minden embernek lehető jólétét, bőséget és szabadságot biztosítani az emberi társadalomban. (Gáspárdy Elemér: Ez helyes!) Ez nem állhat ellentétben semmiféle eszmével. Mi tehát azt mondjuk, *egyedül a szocializmus hirdeti azt, hogy a*

kapitalizmus útjában van az emberi élet boldogulásának... (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon), a kapitalizmus, amely lefoglalta a termelésnek eszközeit, mindazokat a gépeket, amelyek előreviszik az emberiséget. Mindazokat a nagy találmányokat, amelyek alkalmassá tennék a világot arra, hogy boldogságban és jólétben éljen, egyes emberek lefoglalják magántulajdonnak. Hol van már a magántulajdon szentségéről hirdetett eszme? Belenyúlnak minden területen a magántulajdonba, Magyarországon épúgy, mint más államokban. És a kapitalizmus? A kapitalizmus, amíg jól érzi magát, amíg jól megy a sora, amíg a tőkét gyűjti, addig harácsol és tiltakozik minden állami beavatkozás ellen. Mihelyt rosszul megy neki, mingyárt állami beavatkozásért ordít és üvölt. A magántulajdon szentségét már réges-régen tömkresilányították és a német psziché most nagyszerű példáját nyújtja annak, hogy a keresztény társadalom és a keresztény nemzeti eszme milyen gyönyörűen túlhág a törvényeken, a magántulajdonokon, hogy gázol le mindent, ami civilizáció és kultúra.

Elnök: Kérem a képviselő urat, ne méltóztassék állandóan külföldi államokról beszélni, inkább a magyar életéről beszéljen.
Weltner Jakab: Helyes! A magyar élet olyan, mint a többi kapitalista társadalom élete. A munkásság ma az egész világon elnyomorodott, nincs megélhetése, és még Amerikában, a kapitalizmus klasszikus hazájában is százazrekkkel növekszik naponta a munkanélküliek száma. Hol van a biztosíték arra, hogy a kapitalizmus életképes? Zaj a jobboldalon. — Gáspárdy Elemér: Hol van az ideális ország?) Sehol sincs, mert mindenütt kapitalizmus van.

És ezt a kapitalizmust nem lehet megmenteni semmiféle ilyen demagóg mozgalommal és kiszólással, semmiféle fegyveres erővel. Túlélte önmagát, pusztulnia kell, hogy jöjjön egy új társadalom, amely mindenkinek, fiatalnak és öregnek biztosítja a megélhetést, a szabadságot és a jólétet.

Magyarországon is akkor lesznek meg az igazi élet és kultúra új alapjai, ha a szabadsággal, a több joggal és a népesség összességének érdekeivel törődnek, ha olyan rendszer jön, amely a termelés elavult rendszere helyett új módon és új eszközökkel fogja a nép érdekeit megvédelmezni.

Mi, szocialisták, ugyanolyan hittel és lelkesedéssel hirdetjük, mint az ellenkező oldalon, hogy nekünk van igazunk, a mi eszméink fognak győzni,

mert mi vagyunk az igazság és a civilizáció harcossai.
(Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A költségvetést nem fogadom el. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon. — A szónokot számosan üdvözlik.)

Buchinger Manó beszéde a képviselőház 1933 május 5-i ülésén

Tisztelt Képviselőház! Amikor egy költségvetés kéréseit tárgyalja a törvényhozás, *odakint a nagyvilágban politikai és gazdasági válságoknak viharai dúlnak.* Ez a körülmény indokolttá teszi, hogy kormányzatunk külpolitikai tevékenységére tereljük elsősorban figyelmünket. Ennek a nemzetközi világválságnak két centruma van tulajdonképpen. Az egyik ilyen centrum a Népszövetségnek ájultsága, a béke biztonságának a hiánya és ennek következtében az ellentéteknek mindig újabb és újabb fokozódása. A másik centrum pedig a gazdasági világválságnak szinte fékezhetetlensége. A válságnak ezt a két centrumát és területét, továbbá mértékét most kiegészítette a hilerizmusnak Németországban történt uralomrajutása. Ennek következtében válságba sodródott közvetlen szomszédunkban Ausztria, aminek folytán a válság hullámai országunk határáig jutottak el.

T. Ház! Ennek a pár szóval felvázolt helyzetnek első értékeléseként azt lehetne mondani, hogy nemcsak a termelési rend jutott válságba, hanem annak a nemzetközi diplomáciának sem sikerült már semmi, amely ennek a kapitalista gazdasági és társadalmi rendnek alapjain működik. Ez az első értékelés. Konklúzióm pedig az lesz, hogy az antidemokratikus erők látszólagos konjunktúrája ellenére is én azon a véleményem vagyok, hogy

külpolitikai érdekeinket is csak demokratikus erők vihetik megoldás felé.

(Elénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A legaktuálisabb baj ebben a pillanatban a hitlerizmus uralomrajutása, ami azt jelenti, hogy a fasizmus mellett Európának most egyik legnagyobb birodalmában egy másfajta fasizmus is uralomra került. Ez nyilvánvalóan a mai kapitalista termelési és társadalmi rend halálos betegségének kórünetét jelenti. *(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)* Annál csodálatosabb, hogy itt nálunk is ezt az új irányzatot a nemzeti erők reneszánszának nevezik. Annál is inkább csodálatos ez, minthogy ma már nyilvánvaló ennek az irányzatnak a tulajdonképpeni lényege.

Ebben a költségvetési vitában sok szó esett arról a bizonyos nemzeti pszichéről, arról a bizonyos nemzeti lelkületről ebben vagy abban az országban. Akadtak olyanok, akik a hitlerizmust az illető nemzet pszichéjének megfelelőnek tartották. Érdekes, hogy amikor ennyit beszélnek erről a nemzeti pszichéről, nem jut eszükbe, hogy egyszer beszélnének a munkásságnak, a dolgozó millióknak pszichéjéről is, abban a vonatkozásban, hogy *azok az égbekiáltó hitványságok, amelyek a hit-*

lerizmus lényegét képezik, mennyire megtapossák a munkás-
ságnak, a dolgozók millióinak pszichéjét, lelkületét.

Mélységes szomorúsággal kell hogy eltöltsön bennünket az a tudat, hogy milyen nagy számban találhatók rajongói ennek az új irányzatnak ebben az országban. Mélyen elszomorító, hogy például a magyarországi publicisztikának egy előkelősége, Milotay István t. képviselőtársunk a legmesszebb megy a rajongásban. (*Propper Sándor*: Minden zriben benne szokott lenni!)

Hogy milyen messze megy el Milotay a hitlerizmus dicsőítésében, annak bizonyítékául szolgáljon legutóbbi megnyilatkozása, amelyben azt mondja (*olvassa*): „A hitleri mozgalom és a hitleri ideálok lelki és erkölcsi erőforrásai lehetnek a belső magyar újjászületésnek. Talán megváltás származhatik reánk — persze, ha magunk is úgy akarjuk — mindabból, ami Németországban végbemegy.“ Ez olyan szörnyű valami, olyan elszomorító, hogy erre nagy önuralommal csak annyit mondhatok, hogy a magyar szociáldemokrácia ismételten és ismételten kijelentette, hogy nemzetközi világszemlélete mellett is elszakíthatatlan kötelék fűzi őt a magyar néphez, ha azonban ilyen megnyilatkozásokat olvashatunk, hogy az, ami ma Németországban történik, Magyarországon is reneszánszot, megújulást, felfrissülést jelenthetne, akkor nekem azt kell mondanom, hogy

**az, aki még a hitlerizmust is a „nemzeti“ jelzővel tudja
diszíteni, bizalmatlanságot, sőt gyűlöletet plántál a
munkásosztályba minden iránt, amit a „nemzeti“ vig-
nettával látnak el.**

Aki azt tudja vallani, hogy a hitlerizmus, ez az égbekiáltó, véres brutalításokat megtestesítő rendszer nemzeti reneszánszot jelent, az voltaképpen nem tudja, mit beszél, nem tudja, mit ír, az akaratlanul is a zsidó kapitalizmusnak és a nem zsidó nagy agrárizmusnak a kiszolgálója (*Úgy van! a szélső baloldalon*), de nem a nemzeti reneszánszot szolgálja. (*Báró Vay Miklós*: A titkosság alapján jött be Hitler! — *Zaj a szélsőbaloldalon*.) Ezt már tegnap is hallottuk és magyon szép cselekedet volna, ha a képviselő úr felállna és teljes objektivitással előadná, hogy tulajdonképpen milyen volt az a március 5-i német birodalmi választás, amely Hitlernek ezt a többséget megszerezte. (*Zaj a szélsőbaloldalon*.) A leggyalázatosabb brutalításoknak és hitványságoknak sokasága és láncolata, ezeknek eredménye a március 5-i választás. (*Zaj*.) Egyébként a nemzeti reneszánsz megteremtésének voltak már ilyen mesteréi. Nem tudom, hogy a legnagyobbak egyikéről hogyan lehet megfelekedezni. Oroszországban *Stolypin* az 1905-ös forradalom után 1906-ban és 1907-ben 7000 embert, 7000 munkást juttatott az akasztófára, börtönbe és Szibériába. *Az ő fekete századai, az ő fekete bandái a nemzeti reneszánsznak — az akkori orosz felfogás szerint a nemzeti reneszánsznak — voltak szolgái.*

Az eredmény nem úgy fest Oroszországban, mint amilyen eredményt várnak nemzeti szempontból a hitlerizmustól azok, akik ennek rajongói.

De én vissza akarok térni tulajdonképpen tárgyamhoz, a magyar külpolitikai kormányzat tényeihez. Ennek a külpolitikai tevékenységnek természetesen kerete ma adva van: elsősorban a gazdasági érdekek védelme nemzetközi viszonylatban, azután annak elkerülése, hogy világhatalmi szövetségek vagy szövethatalmak érdekkörébe kerüljünk, hogy ott érdekeltiségeket vállaljunk, azután, ami különben a magyar külpolitikának a közvéleményben ideális célkitűzése és egyáltalán elfogadott tengelyproblémája — a revízió. Ezekben a politikai problémákban kell megmérni a mi külpolitikai kormányzatunkat és annak magatartását.

Engedtessek meg nekem, hogy mindenekelőtt a revízióról tegyek néhány megjegyzést. Mi szocialisták ma egy ellenséges világ közepette, egy ellenséges világ gyűrűjében vagyunk és ez késztet engem arra, hogy ennek a kérdésnek boncolásánál nem éppen az alibi kedvéért, de a történeti tény és a történeti igazság kedvéért azzal kezdjem, hogy a revízióért és azoknak az igazságtalanságoknak kiküszöbölése érdekében, amelyek a háború után az országgal szemben elkövetettek, mi szociáldemokraták buzgólkodtunk legelőször. *(Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)* Itt van a kezemben a Csajthay Ferenc szerkesztésében megjelent 1919. évi Budapesti Hírlap egyik cikke, amelyben azt mondják, hogy *kellemesen tűnt fel országszerte a szocialisták szereplése a berni szocialista értekezleten, ahol mi igenis az országgal szemben elkövetett igazságtalanságok ellen dolgoztunk, a magunk módja szerint harcoltunk. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. — Csikvádi Ernő: Ez természetes! — Mikecz István: Ez a becsületes álláspont!)* Ha nem volna szerénytelenségnek vehető... *(Főlkialtások a szélsőbaloldalon: Nem dicsekvés! — Farkas István: Köztudomású dolog volt! Az urak még nem foglalkoztak politikával! — Morágs.)* Ha nem volna szerénytelenségnek vehető, akkor azt mondanám, hogy szerény személyem volt az első *(Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon)*, akinek Ramsay MacDonald azon az értekezleten felszólalásom után tapsolt, amivel jelezni kívánta, hogy elismeri azoknak a szocialista állításoknak igazságát, amelyeket mi ott Magyarország érdeke szempontjából hangoztattunk. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Hogy akkor mi nem tudtunk sikereket elérni, annak is történeti okai vannak. Azokban az időkben, azoknak a hatalmaknak, amelyeknek ebben a kérdésben döntő szavuk volt, törekvése elsősorban arra irányult, hogy bosszút álljanak,

hogy megtorolják a Hohenzollernek és a Habsburgok magatartását

és ennek a megtorlásnak mártírjai voltunk mi is az érte-

kezleten akkor, amikor nagyobb sikereket elérni módunkban nem volt.

Ma azt hiszem, az idők változtak, ma már ennek a kérdésnek valóban több lehetősége, több konjunktúrája volna és van is, de csak akkor, ha nem feledkezünk meg arról, hogy az akkori sikertelenségnek igenis a Hohenzollernek és a Habsburgok politikája volt az oka.

Ennek a költségvetési vitának első szónoka, gróf Sigray képviselőtársunk felszólalásában arra a következtetésre jutott, hogy ma már a habsburgizmusnak is nagyobb eshetősége volna. Én azt hiszem, hogy Sigray képviselőtársunknak ez a fölfogása nem egészen helytálló (*Úgy van! a szélsőbaloldalon*) és nem helytálló különösen akkor, ha bizonyos külpolitikai tényekkel konfrontáljuk. Nem helytálló különösen akkor, amikor a hitlerizmusnak ezt a nagy térhódítását látjuk Németországban és amikor azok a hatalmak, amelyeknek döntésétől a revízió kedvező elintézése függ, ott látják például Berlinben a hitleri Sturmabteilungokban masírozni August Wilhelm herceget, II. Vilmos fiát, vagy ahogyan ők nevezik: Auwit. Ha ezeket a fejlődéseket látjuk, akkor én nem tekinthetem helytállónak a legitimistáknak, Sigray grófnak felfogását a Habsburg-kérdésről. Az ő felfogásával szemben én is azon az állásponton állok, hogy a magyar revízió-kérdést külön kell választani a német revízió kérdésétől. Ennél tovább kell mennünk, külön kell választanunk a mi revízióink ügyét Ausztria kérdésétől, külön kell választanunk Németországtól,

de külön kell választanunk elsősorban a fasiszta politikától és a fasizmus nemzetközi orientációjától.

(*Úgy van! a szélsőbaloldalon.*)

Ami Ausztriát illeti, szerény véleményem szerint az a helyzet, hogy Ausztria velünk való szorosabb kapcsolatának legnagyobb akadálya elsősorban az, hogy Ausztria ezt a kapcsolatot nem óhajtja. Ausztria igazi és természetes törekvése, célja az, hogy visszakerüljön a német birodalomhoz, visszakerüljön anyanemzetéhez, ha ma nem, akkor más megfelelő alkalommal. Ha oda most nem engedik, hozzánk még kevésbé engedik. De bátor vagyok kérdezni, mit is érnének vele. Két koldusnak a kooperációját jelentené, semmi mást. Ez nem olyan cél, amelyért küszködni, élni, halni érdemes. Hagyjuk egymást békén, elég volt 400 esztendő sorsközössége, elég volt, ami ennek a 400 esztendő sorsközösségnek következtében Magyarországot érte és elég volt ennek következtében a német imperializmus járszalagjából is. Ezért az ilyen törekvésekkel legjobb fölhagyni.

A fő probléma azonban mégis a magyar revízió ügye. Itt a mi legfőbb kifogásunk, mint ahogy ezt már ismételtén hangsúlyoztuk, az, hogy

a magyar külpolitikai kormányzat a revízió kérdésében mindent a fasizmus kártyájára tesz fel.

A jelszó természetesen, amelyet a kormányzat hangoztat, a szabad kéz. De mit használ ennek a jelszónak a hangoztatása, amikor ezt a világ nem hiszi el? Nem is hiheti el, mert vannak tények, amelyek az ellenkezőjét mutatják annak, mint ami a szabad kéz politikája. Ha ilyen tényeket fel akarnék sorolni, itt van elsősorban az, hogy például *magyar politikások úgy-szólván egymásnak adják a kilincset Rómában*; itt van az a körülmény, hogy a magyar lapok az égisz ujjonganak a fasisz-mus sikerein; itt van az a körülmény, hogy például Genfben mi együtt szavazunk a fasisztákkal. Ez megtörtént néhány nappal ezelőtt is. A tények tehát az ellenkezőjét mutatják annak, mint amit jelszóként, a szabad kéz politikájának jel-szavaként hangoztatnak. Igenis,

sajnos, együtt járunk a fasiszmussal, együtt játszunk vele és együtt veszünk.

Ennek a nagy fasisztabarátkozásnak indoka az, hogy állítólag a fasiszmus történelmi érdeme, hogy napirendre hozta a revízió ügyét. Napirendre hozta részben azért, mert saját érdekeit akarja vele szolgálni és bizonyítani tudnám, hogy minket legfeljebb kihasználni kíván; másrészt *ahogy napirendre hozta, úgy kompromittálta és kompromittálja is*. Mert végeredményben

a fasiszmus az, amely a revízióellenes erőket sorakoztatja Európában

a nemzetközi politikában.

Elég a fasiszmus lényegét, keletkezését ismerni, hogy a leg-határozottabban állíthassuk, hogy a fasiszmus az ő lényegénél fogva voltaképpen predestinálva van ezekre a sikertelensé-gekre és ezekre a kudarcokra. Keletkezése az, hogy odahaza országában a nép szociális törekvéseit leverte brutalitással, leverte erőszakos politikával, azután *kárpótlásul nacionalista, sovíniszta ideológiát próbált rákényszeríteni, hogy illúziókat adjon neki*. Ezeket az illúziókat provokáló formában adja és ez a krízisének, válságának és terméketlenségének legmélyebb és kiapadhatatlan forrása, úgyhogy nem túlzás, ha azt mond-juk, hogy

a fasiszmus nem szövetséges, mert csak destruál és destruáló hatása a külpolitikában nekünk kárunkra van.

Amióta pedig belépett ebbe a játszmába partnernek a hitleriz-mus is, azóta ez az állítás és ez a tétel voltaképpen bizonyít-ásra is alig szorul. En azonban találok egy-két bizonyíté-kot vagyok bátor előterjeszteni.

Itt van a kezemben a Times-nek április 19-i egyik cikke, amely Németország izoláltságáról beszél, vonatkozásban azzal az angol alsóházi vitával, amelynek a múlt napokban tanni voltunk. Azt mondja ez a megállapítás, hogy az alsóház vitája megmutatta, hogy Németország elvesztette azt a rokonszenvet,

amelyet a legutóbbi 10—12 év alatt megszerzett. *A nácik és az ő módszereik a legjobb német igényeknek is legrútább ellenségei.* Itt van egy másik idézet, ugyancsak a Times-nek április 24-i számából való, amelyben azt mondja többek között *(olvassa)*: „A mostani Németország el van szánva arra, hogy elvesztett területeit fegyveres erővel hódítsa vissza. Göring kapitány úrnak az aviatika terén való szándékait nem nehéz kitalálni.“

Végül itt van az angol Labour egyik legkiválóbb és legismertebb publicistájának, Brailsfordnak egy nyilatkozata, amely rendkívül érdekesen hangzik ebben a vonatkozásban *(olvassa)*: „A külügyi hivatal — írja Brailsford — hibát követett el. Most részben Franciaország és szövetségesei ellenállása miatt, de főként az angol közvélemény ama revoltálása miatt, amely Hitlernek a civilizáció elleni támadása folytán következett be, kénytelen visszavonulni. MacDonald és a külügyi hivatal vezetői tényleg a hivatali világ elzárkózottságában élnek.“

Sohasem láttak rohamosztagot és csak lassan értették meg, hogy mi az ellenforradalom. A parlamenti vitának köszönhető, hogy most már talán van erről némi halvány sejtelmük.“

A legfőbb bizonyíték a következő: Azt lehet mondani, hogy a revíziós konjunktúrának csúcspontját jelentette MacDonaldnak római látogatása. Ennek talán négy hete. Négy hete annak, hogy a négyhatalmi gondolat ott mint terv megszületett s azóta kiszenvedett; kicsi féreg nem tudott megnőni. Azt azonban lehet mondani, hogy négy évtized nem árthatott volna a revízió ügyének annyit, mint amennyit ártott az a fejlődés, amely ez alatt a négy hét alatt történt meg.

Ez ismét nem az én egyéni véleményem, hanem azt mondhatnám, hogy egészen a t. kormánypárt szerint is kétségen felül álló tanukra hivatkozhatom: hivatkozom például elsősorban a Revíziós Liga elnökének, Herezeg Ferencnek a Pesti Hírlap április 23-i számában megjelent vezércikkére, amelyben megállapítja, hogy milyen visszaesés, milyen kudarc érte a revíziós mozgalmat. Itt van a kezemben a Pester Lloydnak április 20-i vezércikke, amelyben azt mondják többek között, hogy *amit Németország az angolszász közvélemény megnyerése szempontjából egy évtized alatt el tudott érni, az most az angol és amerikai tanuságok szerint néhány nap alatt összeomlott.*

A bécsi Reichspost többek között azt mondja *(olvassa)*: „Az olasz politikát először fenyegeti most kudarc. Most a revízió jelszava hatalmas ellenmozgalmat keltett életre, ennek konzekvenciái még megmérhetetlenek.“ *(Báró Vay Miklós: Ez tárgyilagossá birálat!)*

De ezen túlmenőleg megtörtént, amire valóban senki sem számíthatott, megtörtént azoknak a hatalmaknak az összefogása, amelyeknek erejétől és hatalmától nekünk annyit kell

várunk: megtörtént Anglia, Amerika és Franciaország összefogása. Amerika ebben a tekintetben olyan messzire ment el, hogy nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy a híres be nem avatkozás elvét szegi meg és adja fel, hogy teljes vértetéssel odaállhasson Franciaország és Anglia mellé. Főképp Franciaország mellé, amelynek 1918-ban és 1919-ben oly nagy segítségére volt.

Engedtetsek meg nekem, hogy egy önök szerint is elfogulatlan tanura hivatkozzam, dr Pethőnek, a kiváló magyar történetírónak véleményére (Propper Sándor: Szintén turáni), aki szerint — mint ezt a Magyarországon április 30-án megírta — (olvassa): „A francia diplomácia döntő, szinte megsemmisítő felsőbbségének jele gyanánt tekinthető az, hogy a securité kérdésében maga mellé állította nemcsak Angliát. A római Capitolium nagy gondolata így halványodik el a washingtoni Capitolium hatalmi felsőbbségének fényében. Mintha minden arra vallana, hogy az olasz-német front és kapcsolt részei nagy csatát vesztek volna.“ A pontot a mondat után, mint emlékezünk, Grey, az 1914–19-es időknek ez a nagy reprezentánsa tette, amikor a multkoriban kijelentette egyik nyilatkozatában, hogy *(a legjobb békebiztosíték Németország lefegyverzése.* Tegnap pedig a francia szenátusban a francia külügyminiszter mondotta, hogy (olvassa): „Veszedelem volna vizsgálni a területi kérdéseket, nem mintha úgy vélekednénk, hogy a dolgoknak örökké egyazon állapotban kellene maradniuk, de balgaság volna pillanatnyilag hozzányúlni a békeszerződésekben megállapított határokhoz.“

Látjuk tehát, t. Ház, hogy a revízió mozgalma, a revízió ügye valóban óriási kudarcot vallott és azt óriási károsodás érte. Ennek a felfogásnak igazolására azonban, amely a *fasiszta külpolitikának természetes természetlenségéről* szól, egy-két adatot kellene felemlítenem (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon) arra vonatkozóan, hogy tulajdonképpen a mi nagy protektorunknak,

Mussolini úrnak nem ez az első külpolitikai kudarca, hanem hogy ez az úr a történelemben, mióta annak egyik tényezője, az itt uralkodó közhittel ellentétben, voltaképpen egyebet sem produkál, mint külpolitikai kudarcekat.

(Jánossy Gábor: Mussolini az emberiség jótévője! — Zaj a szélsőbaloldalon.) Vannak talán olyanok is, akikkel jót tett, de elenyésző csekély a számuk szemben azokkal a milliókkal, akikkel csak véres elnyomatást gyakorolt. (Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Mussolini egypár esztendeig el volt foglalva odahaza, belpolitikai dolgaival, belpolitikai helyzetének szanálásával. Első fellépése a nemzetközi fórumon az volt, amikor a *genfi jegyzőkönyv ellen*, amely emlékezetünk szerint azt tartalmazta, hogy a támadó háborút kárhóztatni kell és meg kell bélyegezni, nyil-

vánosan fellépett. Ez volt első nemzetközi szereplése. Azt érte el vele, hogy néhány hónappal később megtörtént a locarnói megegyezés és hogy Németország ott elismerte azt az állapotot, amely ellen most Mussolini mint revizionista állítólag harcol, megkapta Németországot, hogy úgy mondjam, a Népszövetségbe kosztosnak, hogy ő maga, aki ezt nem akarta, Németország pozícióját megerősítette. Egy második fellépése néhány évvel későbben az volt, amikor flottademonstrációt rendezett afrikai érdekeltségei mellett. Ennek az eredménye lett egy francia-angol flottaegyezmény, amelynek egyik legérdekesebb pontja az, hogy az olasz flotta mértékét sokkal kisebbre szabták meg, mint a franciáét. Ez azután további felbőszüléseinek a forrása lett. 1928 végén beszédet mondott, amelyben

egy 5 milliós hadsereggel el akarta homályosítani a napot. Ennek eredménye lett a genfi leszerelési konferencia egybehívása. Képzeliék el, mennyire örülhet ennek a konferenciának a faszizmusnak ez az újfajta Napoleonja.

De ez egy olyan politikának az érvényesítésénél, mint amelyen Mussolinié, történelmileg logikus. Elindult, mint mondtam, az imperialista-nacionalista politika zászlóbontásával s amikor uralomra került, a legjellemzőbb nyilatkozata az volt, amelyben azt mondotta egy francia laptudósítónak: „A háborút mi nem vezettük természetes befejezéséig. Nektek franciáknak Berlinben, nekünk Bécsben és Budapesten kellett volna ezt befejeznie.“ Így olvasható ez a *Matin* akkori számában. „Németország — mondja tovább Mussolini ebben a beköszöntő nyilatkozatában — tud fizetni, csak kényszeríteni kell őt erre.“ (*Malasits Géza: No csak kényszerítse Hitlert! — Jánossy Gábor: Ez akkor volt!*)

Németország máris fizet. Hogy mit fizet és milyen formában, arról a történelem majd szörnyűségeket fog feljegyezni. Fizet elsősorban a weimari Németországnak, a weimari köztársaságnak az elbukásával. Fizet azért, mert ennek a weimari Németországnak, amint ezt a külpolitika tagadhatatlan tényei bizonyítják, lett volna kiútja Locarno továbbfejlesztése, lett volna kiútja abban a formában, hogy domináló helyzethez juthatott volna a Népszövetségben, lett volna kiútja abban a formában, hogy egy olyan világgazdasági kooperáció lehetőségei nyíltak meg számára, amelyenekre nem számíthatott volna a Népszövetségbe való belépése előtt. *Ez a gazdasági fölemelkedés ment is egy ideig, azonban 1931-ben, amikor a német hitlerizmus, a német náci első nagy győzelmüket aratták, végeszakadt, mert azon a napon, amikor a nácioknak ez a győzelmé bekövetkezett,*

Anglia és Franciaország erre azzal válaszoltak, hogy négy milliárd aranymárka rövidlejáratú hitelt vontak ki a német bankokból.

Ezután jöttek a bankbukások és a további súlyos események.

Látjuk tehát, hogy a weimari Németország tragikus formában fizet, de fizetni fog, sőt már fizet is az újfajta, a harmadik birodalom. Fizet abban a formában, hogy a hitleri Németország külpolitikája megbukott, még mielőtt voltaképpen számottevő tényező lehetett volna. *(Malasits Géza: Még a gyarmatokról is lemondott!)* Izoláltsága tökéletesebb, mint volt 1914-ben. *(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)* Azt lehet mondani, hogy Franciaország a diplomáciai preventív háborút már meg is nyerte. Ott van, mint a hitlerizmus eredménye, Franciaországnak Szovjet-Oroszországgal való szövetekezése, szerződése *(Malasits Géza: Megnemtámadási szerződése)*, megnemtámadási szerződése s az orosz-lengyel barátkozás.

A hitleri Németország bázisa a fasiszta Olaszország maradt volna. Ebben a vonatkozásban azonban már azoknak a természetes körülményeknek a következtében, amelyeket én mint a faszizmus lényegét vázoltam s az Anschluss kérdése és az egyéb súlyos és elkerülhetetlen okok miatt is kell, hogy Olaszországgal is megszakadjon a viszonya. *(Büchler József: A brenneri szomszédság miatt!)* Így végeredményben, mint mondtam

a hitleri Németország külpolitikai csatavesztő lett, mielőtt elindult és egészen szimbolikus ennek a hitleri Németországnak a helyzete szempontjából, hogy ma ő egy olyan nagyhatalom, amelynek diplomáciai demarsait és jegyzékeit papírkosárba lehet dobni.

(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.), olyan nagyhatalom, amelyet olyan államférfiak, mint Churchill, Chamberlain, Simon és mások *leszólhatnak és leintheznek, mint a csínytevő gyermekeket.* *(Peyer Károly: Csak egyet tudnak tenni: a dollárt kifizetni, amikor drága, és ráfizetni! Ezt értik!)*

En idáig bizonyítani próbáltam, hogy a faszizmus felé való orientálódás nem megoldás számunkra a revízió szempontjából sem, és a továbbiakban most, amikor látszat szerint a faszizmus in floribus, virágjában van — amint mondani szokás —, amikor ez bizonyára nehéz, én mégis

azt állítom, hogy a demokratikus orientáció a járható út.

(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.) Erre azért vállalkozhatom, mert igen sok körülmény ezt megkönnyíti számomra. Itt elsősorban hivatkozom ismét Pethő doktorra, akinek szavaiából, írásaiból, tehát magyar tanu írásaiból megállapítható, hogy *egy demokratikus összefogás van és kezdődik.* Ezen megállapítása többek között úgy szól, hogy *(olvassa): „Megalakult, vagy megalakulóban van a demokratikus hatalmak szent szövetsége a diktatúrák szent szövetségével szemben, azzal a különbséggel, hogy most a hatalmi helyzet nem az utóbbiak — tehát nem a diktatúrák — szent szövetsége mellett szól. Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)* A kérdés csak az, hogy Mussolini meddig bírja ki ennek az új egyensúlyi állapotnak

a kockázatait és veszélyeit és mikor fogja mérlegelni azt, hogy a nemzeti szocialista Németország a maga készületlenségében és fegyvertelenségében megéri-e számára Anglia barátságának és rokonszenvének föláldozását.” (Jánossy Gábor: A Magyarság iraj?) Igen, a Magyarság írja! (Malasits Géza: Turáni árja ember írja!) Méltóztassék kontrollálni (Jánossy Gábor: Elhiszem!) 1933 április 30-i számában „A római és a washingtoni kapitóliumon” című vezércikkben. (Propper Sándor: Fémjelzett turáni írta! — Jánossy Gábor: Nem turáni árja, hanem magyar!)

Olyan erős ez a demokratikus összefogás, hogy világnézeteken, világnézetekből folyó álláspontokon tör keresztül. Erre vonatkozólag hivatkozhatnám a francia szocialistáknak a legutóbbi időben tanusított magatartására. A francia kamarában a mi szocialista frakciónk szónoka a legutóbbi büdzsévitában álláspontját így juttatta kifejezésre (olvassa): „A világ nyugtalanossága az utóbbi hónapokban megnövekedett. A diktatúrákkal szemben látszólag békés nyilatkozataink ellenére is, ha nem is bizalmatlanoknak, de óvatosaknak kell lennünk. Mi, szocialisták, elismerjük a messzebbmenő leszerelés szükségességét, de ma a nemzeti védelem jogosultságát és lehetőségét sem hanyagolhatjuk el.” (Jánossy Gábor: A francia szocialisták a fegyverkezést helyesnek tartják! — Malasits Géza: Ugyan! Ugyan! — Propper Sándor: A nemzeti védelem szempontjából Hitler bandái ellen igen! — Kertész Miklós: Rablával szemben jó puská mem árt!) Mélyen t. Jánossy kolléga, védik százesztendős demokratikus vívmányaikat (Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.),

védik százesztendős demokratikus tradíciójukat, amely ott igazi demokratikus tradíció, igaz demokratikus érdek, nemesak jelszó.

Olyan mély ez, mint nálunk 1848 tradíciója. (Propper Sándor: Védekeznek a könyvégetők ellen!) Ezt védelmezik a fasizmus ellen és a fasizmust joggal olyan nagy, olyan veszedelmes ellenségnek tartják, hogy — mint mondtam — világnézeti szempontokon és határokon túlmenően foglalnak most állást egy olyan politika és olyan kormányzat mellett, amely a fasizmus ellen sorakoztatja föl az erőket. Ezért van ez a nagy demokratikus összefogás a francia szocialistáktól Amerikáig, vagy Amerikától a francia szocialistákig és ezért van a gyűrű és az új blokád a fasizmus körül. A tanulság az én szerény véleményem szerint az, hogy a magyar külpolitika legfőbb törekvése kell hogy legyen, hogy ne rekedjünk ezen a gyűrűn belül. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ki a csapdából, los von Berlin és los von Rom! (Taps a szélsőbaloldalon.) Neutralításra, óvakodásra van szükség a nagyok házárdjátékától és fölismerésére annak, hogy a demokratikus és szocialista erők a mi ügyünknek is segítői.

Fölszólalásom elején a világválság egyik centrumának a gazdasági világválságot jelöltem meg. Szemünk előtt viharzik végig a dollárkrízis formájában. Nem bízhatunk abban, hogy akár a világgazdasági konferencián, akár egyéb módon belátható időn belül itt valamelyes javulás állhatna be, sőt ellenkezőleg, az angol font válságának legdöntőbb következménye az volt, hogy az angol exportra való törekvés következtében a nemzetek elzárkózása lett erősebb. Sajnos, az amerikai dollárkrízisnek sem lesz végeredményben más következménye.

Azok a barátaink, akiket a magyar kormányzat tart annak, egy ilyen helyzetben nem nagyon segítenek minket. Ha időm megengedné, erre vonatkozólag statisztikai adatokat is tudnék fölhozni. *Olasz kivitelünk nem javult (Malasits Géza: Még sa-látát sem vihettünk ki!)*, Németországra vonatkozólag pedig hadd hivatkozzam Albrecht főhercegnek a Lloyd húsvéti szá-mában közölt cikkére, annak egyik passzusára, amelyben azt mondja, hogy *(olvassa):* „Végeredményben megállapítható, hogy Németország a magyar barátságot úgy viszonzza, hogy rosszabbul még akkor sem tehetné, ha a német politikának érdeke volna, hogy Magyarországot politikai okokból tönkretegyje.” Ezt írja Albrecht főherceg. *(Malasits Géza: És kéj-göröcsökben fetrengenek, amikor Hitler kinyitja a száját!)*

Ezek adatok, amelyek beszélnek és bizonyítanak. Sajnálom, hogy Eckhardt t. képviselőtársam nincs jelen, mert ő egyike azoknak, akik Németország mostani politikai irányzatát nagy szimpátiával mézik.

Kérdem: mehet-e a hitlerizmussal való barátkozás odáig, hogy tétlenül nézzük a kisgazdák tönkretételét?

(Úgy van! Úgy van! a szélsőbaloldalon.)

Mindezek alapján, t. Ház, arra a végső következtetésre jutok *(Halljuk! Halljuk!)*, hogy tessék minden lehetőséget fölhasználni és tessék a szomszédok felé orientálódni. Tessék itt a kooperációt forszírozni, tessék azokat a geográfiai adottságokat, amelyek vannak s az ezekből származó előnyöket kihasználni. Tessék megpróbálni azt, ami az életben tapasztalat és ami beválik; tessék a gyomron keresztül barátságokat teremteni. Új érdekkapcsolatok új vonzalmakat fognak teremteni s az én szerény megállapításom és véleményem szerint ez nemcsak a magyar gazdasági válságnak egyik követelménye, hanem ez a magyar revíziós politikának is a lehetősége és útja s ez az országnak érdeke, az ország népének elutasíthatatlan gazdasági érdeke.

Ilyen külpolitikát követelünk. Ennek a külpolitikának léte-zését eddig — sajnos — nem tapasztaltuk, ennek állapotán bizal-matlansággal vagyok a kormány iránt s a költséghatározási javas-latot nem fogadom el. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a szélső-baloldalon. — Szónokot számosan üdvözlék.)

